

Сприяє формуванню «Я – концепції», створює умови для розвитку гармонійної, вільної і психічно здорової особи, здатної до саморегуляції і самоконтролю. Це потенційний шлях до самовизначення, самореалізації, самоактуалізації особистості.

Арт-терапія – це пластичний напрямок, який пов'язує воедино інтелект людини і його почуття, світ тілесний і світ духовний, своєрідні ліки без побічних ефектів. На наш погляд, терапія творчістю посідає гідне місце серед інших терапевтичних методів психології, як спосіб вивчення внутрішнього світу підлітка, його саморозкриття і самовдосконалення.

Література

1. Підлипна Л. Терапія мистецтвом [2-ге вид., оновл.]. – Івано-Франківськ: ОІППО ; Снятин : ПрутПринт, 2009. – 136 с.
2. Бернацька О. Б. Арт-терапія у вихованні самостійності підлітків / Ольга Бернацька. – К. : Редакції загальнопед. газет, 2012. – 120 с.
3. Копытин А. И. Теория и практика арт-терапии / А. И. Копытин. – СПб.: Питер, 2010. – 336 с.
4. Кисельова М. В. Арт-терапія у роботі з дітьми. – СПб. : Речь, 2006.
5. Докторович М., Рурик Г., Хозрадкулова І. Арт-терапія в діяльності психолога та соціального педагога / за ред. Докторович М., Рурик Г., Хозрадкулова І. К. : Редакції загальнопед. газет, 2014. – 104 с.
6. Вознесенская Е. Л. Особенности и перспективы развития арт-терапии в Украине [Текст] / Е. Л. Вознесенская // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 95: Арт-педагогіка та арт-терапія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 108 с.

УДК 78.018

Вітенко І. М.

кандидат географічних наук, доцент,
заступник директора з науково-методичної роботи
та міжнародного співробітництва
ТОКІППО

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГА

«Учнів треба готувати до їхнього майбутнього,
а не до нашого минулого»

Андреас Шлейхер

«Найкращий клас у світі: як створити освітню систему XXI століття»

Ще з часів Конфуція та Сократа вчителі усвідомлювали подвійну мету освіти: осмислити минуле й підготувати молодь до викликів майбутнього. Коли все ще можна було думати, що знання, набуті в школі, будуть основою

життя, освіта, звісно, могла зосереджуватися на викладанні фактів і роботі над традиційними пізнавальними уміннями. Сьогодні, коли всю потрібну інформацію можна легко отримати через пошукову систему, а

звичайні когнітивні завдання делегують стороннім виконавцям, школа повинна насамперед виховувати людей, які вчитимуться все життя.

Навчання протягом усього життя – це освіта в умовах, коли зовнішні обставини постійно змінюються.

Сучасна освіта повинна зосередитися на способах мислення (креативність, критичне мислення, уміння розв'язувати проблеми й формулювати власні судження), способах роботи (спілкування і співпраця), інструментах для роботи (здатність розпізнавати й використовувати потенціал новітніх технологій), а також на здатності жити в багатогранному світі й виконувати роль активних і відповідальних громадян.

Минуле дбало про передачу знань від учителя до учня, майбутнє – про спільне набуття знань і досвіду.

Минуле було поділене: різні вчителі, різні дисципліни, різні очікування щодо майбутньої кар'єри; учні, які перебували постійно у приміщенні школи, а решта світу була за його межами; брак взаємодії з сім'ями і небажання співпрацювати з іншими освітніми закладами. Майбутнє повинно бути інтегроване й зосереджене на взаємодії предметів й інтеграції учнів. Навчання має бути тісно пов'язане з реальністю й сучасними проблемами та використовувати щедрі ресурси спільноти. Ефективні навчальні середовища творять синергію і шукають, як удосконалити професійний, соціальний і культурний капітал. Вони працюють над цим із сім'ями та громадами, з університетами, компаніями, а особливо – з іншими школами та освітніми середовищами. Йдеться про створення інноваційних партнерств: ізоляція у світі комплексних навчальних систем серйозно обмежує потенціал.

У минулому учні вивчали окремі предмети, у майбутньому навчання має бути проектне й давати досвід, що виходитиме за рамки предметних дисциплін. Минуле було ієрархічне; майбутнє – засноване на співпраці й сприйнятті вчителів та учнів як джерел знань і співорців. Колись не враховували різнобічні уподобання учнів. Сучасні шкільні системи повинні прийняти розмаїття і запровадити індивідуалізовані підходи до навчання.

Цілями минулого були стандартизація та дотримання норм: учнів ділили на вікові групи й навчали за однією стандартною програмою, оцінюючи всіх одночасно. У майбутньому вчитель будуватиме підхід до навчання на основі захоплення і здібностей учнів, а також допомагатиме учням персоналізувати навчання й оцінювання, щоб сприяти залученню й розвитку талантів. Учнів заохочуватимуть до винахідливості.

Шкільні системи повинні усвідомити, що люди вчаться по-різному й різними способами на різних етапах свого життя. Вони мають по-новому давати освіту – так, щоб навчання було в руках учнів і щоб це сприяло їхній успішності. Навчання – це не місце, а діяльність [2].

Пріоритетними завданнями інституту щодо надання освітніх послуг з питань підвищення кваліфікації є прогнозування траєкторії професійного зростання педагога, вдосконалення педагогічної діяльності на основі компетентнісного підходу; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, спроможних здійснювати інновації в освітньому процесі.

Освітньо-професійні програми курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів закладів системи освіти області спрямовані на розвиток професійної компетентності, зокрема загальнокультурних, загальнопрофесійних, загальнопедагогічних та спеціально-професійних її компонентів, з урахуванням принципів цілісності, системності технологічності та варіативності.

Програми розроблені з урахуванням загальних педагогічних та специфічно андрагогічних принципів навчання, основними з яких є: цілісність, системність, науковість, технологічність, індивідуалізація та диференціація. Навчальні плани диференційовані за рівнем професійної кваліфікації, відповідно до досвіду роботи педагогічних працівників та спеціалізації: учителі другої кваліфікаційної категорії і спеціалісти, учителі першої та вищої кваліфікаційних категорій, керівники закладів освіти, практичні психологи, працівники закладів інституційного догляду та виховання дітей, педпрацівники позашкільних навчальних закладів тощо.

Серед оптимальних шляхів модернізації навчання на курсах підвищення кваліфікації на сучасному етапі є:

- забезпечення випереджувального характеру підвищення кваліфікації педагогічних кадрів відповідно до суспільних вимог, швидкого реагування на зміни у дошкільній, загальній середній та позашкільній освіті;
- упровадження в навчальний процес нових програм спецкурсів та тренінгів;
- організація освітнього процесу в умовах активного розвитку й оновлення інформаційного середовища;
- забезпечення компенсаторної функції у підготовці вчителів старшого віку до впровадження інновацій як змістового, так і діяльнісного характеру;
- методична підготовка молодих спеціалістів.

Упродовж 2018 року в інституті підвищили кваліфікацію 4 494 керівних і педагогічних працівників області (743 – очної форми навчання, 3298 – очно-заочної форми, 453 – за індивідуальними графіками з використанням ІКТ).

Для педагогів (750 осіб), які викладають два і більше навчальних предмети, організовано інтегровані курси, надано можливість одночасно підвищувати кваліфікацію з двох і більше предметів, використовуючи технології дистанційного навчання.

456 педагогічних працівників області навчалися за програмами короткострокового підвищення кваліфікації:

- вчителі математики «Нові концепції навчання. Інноваційні методи розвитку мислення школярів при вивченні математики» (53 осіб);
- вчителі основ здоров'я «Вчимося жити разом» (20 осіб);
- педагогічні працівники «Формування підприємливості та фінансової грамотності в умовах сучасної української школи. Створення та діяльність шкільних клубів соціального підприємництва» (30 осіб);
- вчителі початкових класів «Інноваційні інструменти навчання фінансової грамотності у початковій школі» (19 осіб);

- вчителі початкових класів «Самореалізація вчителя початкових класів нової формації: структурна, функціональна, ціннісна» (16 осіб);
- вчителі української мови і літератури «Основні аспекти мовленнєво-методичної компетентності сучасного учителя» (І група - 26 осіб; ІІ група – 15 осіб);
- вчителі природничо-математичних дисциплін «Моделі впровадження STEM- освіти в навчальних закладах» (19 осіб);
- педагогічні працівники «З Україною в серці» (21 особа);
- вчителі економіки «Інноваційні інструменти навчання фінансової грамотності» (20 осіб);
- вчителі французької та німецької мов «Діяльнісно-орієнтований підхід до побудови сучасного уроку іноземної мови»;
- педагогічні працівники шкіл-інтернатів «Освіта на засадах життєвих навичок «Вчимося жити разом» (23 осіб);
- завідувачі/вихователі закладів дошкільної освіти «Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти» (17 осіб);
- шкільні бібліотекарі «Хмарні технології як засіб популяризації читання у роботі шкільного бібліотекаря» (27 осіб);
- асистенти вчителя в інклюзивному класі «Організація роботи педагогів в інклюзивному класі» (34 особи);
- педагогічні працівники «Використання хмарних технологій у професійному розвитку вчителя» (21 особа);
- керівники/заступники керівників навчальних закладів «Технології проведення внутрішньошкільного моніторингу якості освіти» (18 осіб);
- керівники/заступники керівників навчальних закладів «Мережні технології відкритої освіти як засіб інформатизації освітнього закладу» (13 осіб);
- вчителі історії «Психолого-педагогічні засади професійної діяльності вчителя історії та суспільствознавчих дисциплін» (29 осіб);
- вчителі фізики «Психолого-педагогічні засади професійної діяльності вчителя фізики» (18 осіб).

Забезпечено проведення навчальних тренінгів для педагогічних працівників області, які з вересня 2018 року викладатимуть навчальні предмети у 10 класах (690 осіб).

З метою забезпечення якісної організації навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації запроваджено електронну реєстрацію слухачів для формування груп, коригування змісту, форми, методів, засобів представлення навчального матеріалу.

Електронний навчальний розклад розміщений на сайті інституту.

Заохочення педагогічних працівників до активної навчальної роботи за допомогою сервера дистанційного навчання інституту сприяє активізації навчальної діяльності слухачів курсів підвищення кваліфікації, формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів, здатних в умовах

сучасної школи знайти ефективні шляхи вдосконалення освітнього процесу засобами ІКТ.

Здійснюється супровід та контроль за роботою слухачів курсів підвищення кваліфікації у навчальному веб-середовищі, організована консультативна допомога.

У контексті неперервної освіти інститут забезпечує інноваційний розвиток системи післядипломної педагогічної освіти області, є центром впровадження сучасних педагогічних технологій, перебудови освітнього процесу в регіоні відповідно до реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти

«Нова українська школа».

Сучасна реальність потребує:

- розробки нових моделей та механізмів у сфері післядипломної педагогічної освіти;

- оновлення, а частково і створення системи освітньої статистики щодо підвищення кваліфікації педагогічних кадрів і відповідної систему моніторингу;

- посилення роботи з учителями-початківцями (це не тільки молоді спеціалісти, а й особи які раніше не працювали у школі або мали тривалу перерву у педагогічній практиці);

- питання переосмислення ролі керівника закладу освіти у створенні ефективної системи підвищення кваліфікації для кожного педагогічного працівника та педагогічного колективу;

- розвивати інноваційні форми підвищення кваліфікації. Це перш за все проектний підхід. Світовий досвід нам говорить про таке: у звіті щодо професійного розвитку вчителів у США і за кордоном вказується, що на сучасному етапі переважають такі форми підвищення кваліфікації вчителів як:

- 1) робота з коучами (досвідченими методистами) та менторами (особливо на початковому етапі роботи вчителя);

- 2) участь у літніх таборах з підвищення кваліфікації вчителів;

- 3) конференції та семінари в інших закладах системи загальної середньої освіти;

- 4) конференції, семінари та інші заходи, що проводяться на базі закладів, які не працюють у галузі освіти (наприклад, семінари з розвитку навичок співпраці, риск-менеджменту тощо);

- 5) створення робочих груп для вирішення важливих педагогічних питань

- 6) міжрегіональні конференції вчителів, створення мережових спільнот тощо.

Розробки і запровадження потребують технології супроводження індивідуальних траєкторій професійного розвитку вчителів, узгодження їх із фінансовою мотивацією вчительської праці, максимальної прив'язки до специфіки конкретного навчального закладу, в тому числі, внаслідок створення багаторівневих програм підвищення кваліфікації [1].

Підсумовуючи вищесказане, можна дійти висновку, що саме людський фактор відіграє вагомий роль у професійному розвитку та становленні педагога. Надзвичайно важливими є можливість й бажання керівників місцевих громад, органів управління освітою, керівників навчальних закладів досягати позитивних зрушень. Адже якісні вчительські спільноти нового покоління можна створити лише за умови принципових змін та перетворень у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Література

1. Лунячек В. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: Десять кроків на виконання Закону України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Вадим Лунячек. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/1101-pidvishchennya-kvalifikatsiji-pedagogichnikh-pratsivnikiv-desyat-kroktiv-na-vikonannya-zakonu-ukrajini-pro-osvitu>.
2. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття [Електронний ресурс] / Андреас Шлейхер. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/yakist-osviti/shlyaykher-naykrashchiy-klas-u-sviti-yak-stvoriti-sistemu-osviti-21-go-stolittya.pdf>.

УДК 373.5.016:81.243

Власюк І. В.

аспірант кафедри англійської філології
ТНПУ ім. В. Гнатюка,
вчитель англійської та німецької мов
ТНВК «Школа-колегіум патріарха Й.Сліпого»
vlasiukvi@outlook.com

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ СТИМУЛЮВАННЯ САМООСВІТИ ТА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ УЧНІВ

Сучасний перехід України до інформаційного суспільства, коли до Інтернету може підключись будь-яка людина в будь-якому місці, обумовлює можливість переходу до так званих «Хмарних послуг» [1]. Останнім часом впровадження хмарних технологій стрімко зростає, завдяки цьому освіта стає ще доступнішою, адже вчитися можна скрізь. Світовий досвід впровадження та використання хмарних технологій свідчить про його перспективність використання і у вітчизняній системі освіти. Впровадження технології хмарних обчислень у навчально-виховний процес освітнього закладу має низку переваг:

- безкоштовне використання програмного забезпечення;
- мобільність у роботі та універсальність доступу до інформації (відсутність прив'язки до робочого місця, доступність з різних пристроїв);
- захист персональних даних та розмежування доступу до спільної інформації;
- відсутність технічної підтримки роботи платформи та попереднього налаштування;